

15 misverstanden over schuldhulpverlening

Korte opfriscursus voor sociaal werkers en sociaal raadslieden

Ben je sociaal werker of sociaal raadsman (m/v) en heb je te maken met hulpvragers met schulden? Dan is deze publicatie voor jou. Je leest hier hoe je de hulpvrager kunt helpen en in welke gevallen je beter kunt doorverwijzen naar schuldhulpverlening.

Bij veel hulpvragers, maar ook bij professionals en vrijwilligers, leven misverstanden over schuldhulpverlening. Moet je bijvoorbeeld je huis of auto verkopen? Kom je als zzp'er ook in aanmerking? Heb je slechts € 50 per week om van rond te komen? Deze publicatie neemt een paar misverstanden weg. We hopen dat daardoor meer mensen de stap zetten richting schuldhulpverlening. En dat jij als sociaal werker of sociaal raadsman mensen met geldzorgen sneller naar schuldhulp verwijst.

Je leest ook wat er speelt in 2026

In een half uurtje ben je weer helemaal bij!

- ✓ Praktische tips
- ✓ Wat kan ik doen?
- ✓ Misverstanden
- ✓ Wat speelt er in 2026?

Deze publicatie is opgesteld door de NVVK in samenwerking met Sociaal Werk Nederland.

nvvk
financiële hulpverleners

 **Sociaal
Werk
Nederland**

Sociaal werkers en sociaal raadslieden in de schuldhulpverlening

Bij deze 10 activiteiten in het kader van schuldhulpverlening kunnen sociaal werkers en sociaal raadslieden betrokken zijn. Deze opfriscursus behandelt ze alle 10. We geven er tips bij en nemen misverstanden weg.

Jouw rol in de schuldhulpverlening

We beschrijven jouw rol aan de hand van 10 activiteiten.¹

1. Vroegsignalering en toeleiding

Als sociaal werker of sociaal raadsman ben je actief in de wijk of kom je bij mensen thuis. Je hebt een antenne voor het signaleren van armoede- en schuldenproblematiek. Je signaleert schulden als 'bijvangst' tijdens je dagelijks werk. Maar je kunt ook actief op pad worden gestuurd om schulden op te sporen.

In 2021 werd vroegsignalering een wettelijke taak voor gemeenten. Verderop lees je meer hierover.

Tip 1

Bekijk eens de [actiekaarten](#) rond life events. Een life event is een ingrijpende gebeurtenis in het leven van inwoners waardoor zij meer risico lopen op financiële zorgen of schulden. Door hen op het juiste moment informatie en een steuntje in de rug te bieden, kun je het verschil maken en financiële problemen helpen voorkomen.

Tip 2

Lees in de handreiking [Zorgen over geld? Praten helpt](#) (gemeente Utrecht en Hogeschool Utrecht) hoe je geldzorgen signaleert en bespreekbaar maakt.

1. Deze 10 activiteiten zijn ontleend aan de 10 'modules schuldhulpverlening' die Sociaal Werk Nederland beschreef in 2016. Je kunt deze activiteiten gebruiken om te reflecteren op je eigen werk. Je kunt ze ook gebruiken in gesprekken met de gemeente over afstemming van werkprocessen of het formuleren van de opdracht vanuit de gemeente aan sociaal werkers en sociaal raadslieden.

"De gemeente neemt alles van me over en ik raak mijn vrijheid kwijt"

ZO ZIT HET

De angst voor budgetbeheer ('controle' of 'betutteling') is onterecht. Schuldhulp is een samenwerking: de hulpvrager blijft verantwoordelijk en moet actief meewerken. Niet iedereen krijgt budgetbeheer; er zijn meerdere vormen van hulp, afgestemd op de situatie. Budgetbeheer kan ook elk moment worden stopgezet door de hulpvrager. Ook voor ondernemers geldt dat zij meestal zelf hun eigen bedrijf blijven runnen.

Tip 3

Twijfel je of je iemand moet doorverwijzen? Neem contact op met een schuldhulpverlener. Zet het telefoonnummer van schuldhulpverlening bij je favorieten.

Tip 4

Wil je de hulpvrager toeleiden naar schuldhulpverlening? Geef dan [deze link](#) naar een animatie met uitleg over schuldhulpverlening. Of laat de hulpvrager zich eerst oriënteren via het landelijke loket [Geldfit.nl](#).

Tip 5

Zorg voor een warme overdracht. De drempel om hulp te zoeken is vaak hoog vanwege schaamte en stress. Je kunt ook na enige tijd contact opnemen om te kijken of het gelukt is.

"Mijn schulden zijn te klein of juist te groot"

ZO ZIT HET

Mensen denken dat hun probleem niet ernstig genoeg is, óf juist hopeloos. Maar beide situaties kunnen in aanmerking komen voor hulp. Het kan wel zo zijn dat de schuldhulpverlener constateert dat er geen [schuldregeling](#) mogelijk is, maar ook dan moet de gemeente zoeken naar andere oplossingen.

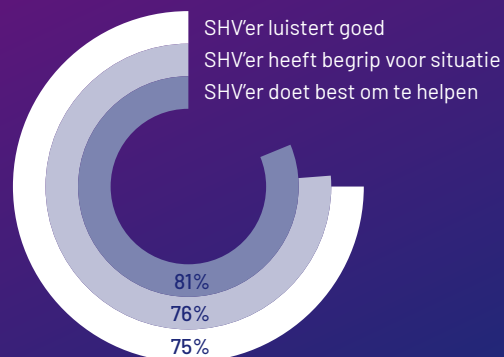

“De gemeente is log en onpersoonlijk”

ZO ZIT HET

Gemeenten zijn gebonden aan wetgeving, maar er is meer maatwerk mogelijk dan vaak gedacht. Schuldhulpverleners hebben aandacht voor de hulpvrager als persoon en zijn of haar omstandigheden. Dat is een belangrijk element van de [NVVK Belofte](#), waarin staat beschreven wat de hulpvrager van een NVVK-lid mag verwachten. Bij gemeenten is er de afgelopen jaren veel verbeterd. Uit [onderzoek](#) van de Nederlandse Arbeidsinspectie blijkt dat een ruime meerderheid van de klanten erg tevreden is.

Ervaring klant met schuldhulpverlener (n=504)

2. Crisishulpverlening

Een dreigende ontruiming, energieafsluiting of andere crisis? Je gaat er direct op af, regelt praktische zaken en kalmeert en motiveert de hulpvrager. Stem hierbij altijd af met de betrokken schuldhulpverlener. Is er geen schuldhulpverlener betrokken? Neem dan contact op en stem de vervolgstappen goed af.

Tip 1

Het is verleidelijk om afspraken te maken met de schuldeiser die de grootste druk uitoefent. Hou er rekening mee dat als je een regeling treft die de hulpvrager niet kan nakomen, dit gevolgen heeft op de lange termijn. Bovendien is gelijkberechtiging van de schulden heel belangrijk in de schuldhulpverlening. Daarnaast is er veel wet- en regelgeving om te voorkomen dat iemand bijvoorbeeld uit huis wordt gezet of water en energie worden afgesloten. Overleg met de schuldhulpverlener over de mogelijkheden.

Tip 2

Anno 2026 hebben schuldhulpverleners al veel mogelijkheden om incasso's te pauzeren. Er wordt bovendien gewerkt aan een landelijke pauzeknop die straks geldt voor *alle* schuldeisers en die ook kan worden ingedrukt door hulpvragers zelf. Kijk op [pauzeknop.nl](#).

3. Financiële (nood)hulp

Is er na overleg met schuldhulpverlening geen oplossing, dan kun je overwegen om de inwoner aanspraak te laten maken op een noodpotje. Je houdt daarbij rekening met de gehele situatie van de inwoner.

Tip 1

Op [berekijrecht.nl](#) en [devoorzieningenwijzer.nl](#) vind je voorliggende voorzieningen.

Tip 2

Op [hulpbijarmoede.nl](#) en [sunnederland.nl](#) vind je fondsen bij jou in de buurt. Er zijn ook landelijke fondsen waar je terecht kunt zoals:

- [Papefonds](#)
- [Nationaal Zakat Fonds](#) (voor moslims)
- [Dekkers Fonds](#)
- [Van Heumen – de Sitter Stichting](#) (problemen door medische en/of sociale beperkingen)
- [Nationaal Fonds Kinderhulp](#)
- [De Ridderlijke Duitse Orde \(RDO\) Balije van Utrecht](#)
- [SFIHG](#) (Samenwerkende Fondsen voor Individuele Hulpverlening Gehandicapten)
- [Maatschappij van Welstand](#)
- [Stichting De Pré-Theunissen](#)
- [Stichting Blijdschap voor de Dieren](#) (voor mensen in nood met een huisdier).

4. Informatie en advies, hulp bij thuisadministratie en aanvragen regelingen

Je weet de weg in het woud van regelingen en voorzieningen, ordent de thuisadministratie en zorgt dat de hulpvrager zelf verder kan.

Tip 1

Op [berekenjerecht.nl](https://www.berekenjerecht.nl) en [devoorzieningenwijzer.nl](https://www.devoorzieningenwijzer.nl) vind je overzichten van landelijke en gemeentelijke regelingen en voorzieningen.

Tip 2

In de [werkwijzers](#) van de NVVK lees je achtergrondinformatie over verschillende doelgroepen en krijg je handige tips en hulpmiddelen die je kunt gebruiken in de (schuld) hulpverlening. Er zijn werkwijzers voor: ondernemers, jongeren, interculturele hulpvragers, (ex-)gedetineerden en dak- en thuisloze mensen.

Tip 3

Het Nibud heeft handige stappenplannen om de financiële thuisadministratie [op te zetten](#) en [bij te houden](#).

“Schuldhelp is vooral een financieel traject”

ZO ZIT HET

Schuldhelpverleners werken niet alleen aan een oplossing voor de schulden. Ze werken ook aan gedragsverandering en het wegnemen van de oorzaken van de schuldenproblematiek. Meestal gebeurt dit in afstemming met andere helpverleners (zoals sociaal werkers en sociaal raadslieden).

“De situatie is nog niet stabiel genoeg voor schuldhelpverlening”

ZO ZIT HET

De situatie hoeft nog niet stabiel te zijn. De schuldhelpverlener houdt rekening met alle omstandigheden en kan juist ook helpen met het stabiliseren van inkomen, verwijzen naar verslavingszorg, juridische hulp bij echtscheiding, afbouw van een onderneming, enzovoort.

5. Intake en vraagverheldering

Sociaal werkers en sociaal raadslieden kunnen als geen ander de redzaamheid en motivatie van een hulpvrager inschatten en deze daarop aanspreken. Ze zoeken altijd naar de vraag achter de vraag.

Tip 1

In de [Handreiking Begeleiding](#) (nov. 2025, VNG) vind je een *Gespreksplaat Financieel Gezond* en *Meetinstrument Financieel Gezond*.

Tip 2

Overweeg je om iemand te verwijzen naar schuldenbewind? Raadpleeg altijd eerst een schuldhelpverlener. Schuldenbewind is namelijk behoorlijk ingrijpend en niet altijd de beste oplossing. Denk niet: ‘deze persoon heeft problematisch gedrag; daar kan de gemeente toch niets mee.’

6. Inventarisatie inkomsten, vaste lasten en schulden

Je verzamelt met de hulpvrager alle informatie die nodig is om een plan van aanpak te maken en/of een [schuldtregeling](#) op te zetten. Stem met de schuldhulpverlener af welke gegevens er nodig zijn.

“Het heeft geen zin als er boetes of bijstandsschulden zijn”

ZO ZIT HET

Niet alle soorten schulden kunnen (gedeeltelijk) worden kwijtgescholden, maar voor alle schulden is er een oplossing. De schuldhulpverlener kan helpen om ook niet-saneerbare schulden hanteerbaar te maken, zodat de hulpvrager maandelijks genoeg overhoudt voor boodschappen en vaste lasten. De gemeentelijke schuldhulpverlener mag en zal de gemeente als schuldeiser niet bevoordelen.

“In de schuldhulp krijg je altijd maar € 50 per week”

ZO ZIT HET

De NVVK en het Nibud hebben in 2025 een nieuwe [richtlijn voor leefgeld](#) opgesteld. Een aanleiding daarvoor waren signalen dat hulpvragers nog steeds van € 50 per week rond moeten komen. Dat is meestal echt te weinig; volgens de nieuwste leefgeldnorm is € 91 per week het minimum.

7. Veranderings- en competentiegerichte begeleiding

Je biedt psychosociale hulp tijdens de schuldhulpverlening. Je hebt daarbij oog voor de problematiek op andere leefgebieden.

Tip 1

Volg de [e-learning 'begeleiding in geld'](#) van Valente.

Tip 2

Lees in de [Handreiking Begeleiding](#) (nov. 2025, VNG) hoe schuldhulpverleners de hulpvrager begeleiden.

“Mijn auto moet weg”

ZO ZIT HET

De auto hoeft niet altijd verkocht te worden. De schuldhulpverlener kijkt naar bijvoorbeeld de waarde van de auto, of het past binnen het budget en naar de noodzaak om de auto aan te houden, bijvoorbeeld voor werk.

“Om in aanmerking te komen voor schuldhulp moet je eerst allerlei formulieren invullen”

ZO ZIT HET

Dat hoeft meestal niet. Voor het eerste gesprek hoeft de hulpvrager in principe niets mee te nemen, behalve een identiteitsbewijs. In sommige gevallen moet die later wel een formulier invullen, maar alleen als het echt nodig is. Bied hulp aan als de hulpvrager hier moeite mee heeft.

8. Betalingsregeling

Als schulden niet problematisch zijn, helpen sociaal werkers en sociaal raadslieden met 100% terugbetaling via een betalingsregeling.

Volgens de [Nvvk-gedragscode](#) is een schuld problematisch als redelijkerwijs te voorzien is dat een persoon de schulden niet kan blijven afbetalen of is gestopt met betalen. Kenmerkend is dat de schuldenlast niet binnen 36 maanden volledig kan worden ingelopen, vaak met meerdere schuldeisers, beslagleggingen, (dreigende) huisuitzetting of afsluiting van gas, water en licht.

“Ik kom niet in aanmerking voor schuldhulp, want ik heb een koopwoning”

ZO ZIT HET

Ook als je een koopwoning hebt, kun je in aanmerking komen voor schuldhulpverlening. En het is *niet* automatisch zo dat het huis moet worden verkocht.

Tip 1

Twijfel je of een betalingsregeling mogelijk is, en in welke vorm? Neem dan contact op met een schuldhulpverlener. In de [Module Oplossingen](#) van de Nvvk lees je meer over betalingsregeling en andere oplossingen.

Tip 2

Ligt er beslag? Tref dan geen betalingsregeling en verwijs altijd naar schuldhulp.

Tip 3

Tref geen onhaalbare betalingsregelingen. Bereken de afloscapaciteit met de [aflosberekenaar](#) van het Nibud.

9. Casemanagement

Je organiseert (samen met de hulpvrager) de hulp- en dienstverlening op verschillende leefgebieden.

Tip

Stem af met de schuldhulpverlener. Zorg samen dat je geen dubbel werk doet of, erger nog, werk laat liggen. Zorg ervoor dat de hulpvrager goed weet met wie hij/zij waarover contact moet opnemen, liefst organiseer je voor de hulpvrager een vast aanspreekpunt.

10. Waakvlamcontacten en nazorg

Tijdens de aflosperiode of na afronding van een minnelijk of wettelijk traject houd je de vinger aan de pols en grijp je in indien nodig.

Tip

Maak met de schuldhulpverleners afspraken over wie wanneer welke begeleiding biedt. Goede begeleiding is belangrijk om terugval te voorkomen.

“Schuldhulp kost geld, dat kan ik niet betalen”

ZO ZIT HET

In Nederland moet elke gemeente gratis schuldhulpverlening bieden aan zijn inwoners, inclusief ondernemers die persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden. Pas op met commerciële schuldhulpverleners!

“Ik krijg een BKR-registratie en kan nooit meer abonnementen afsluiten, lenen of een huis kopen”

ZO ZIT HET

Een schuldhulpverleningstraject wordt inderdaad geregistreerd bij BKR, maar in de regel verwijderen schuldhulpverleners deze registratie binnen 6 maanden na afronding van het schuldhulpverleningstraject.

“Deurwaarders kunnen alles in beslag nemen”

ZO ZIT HET

Er zijn strenge regels waar deurwaarders zich aan moeten houden. Zo moeten ze bij inkomens- en bankbeslag een beslagvrije voet respecteren. En ze mogen ook niet alle inboedel in beslag nemen. Kijk op juridischloket.nl voor meer informatie.

Schuldhelpverlening in 2026

In dit hoofdstuk beschrijven we de gemeentelijke schuldhelpverlening en de wettelijke schuldsanering, en we nemen je mee in een paar relevante ontwikkelingen.

Gemeentelijke schuldhelpverlening

Volgens de [Wet gemeentelijke schuldhelpverlening](#) (Wgs) moeten gemeenten kosteloos schuldhelpverlening en nazorg bieden aan hun inwoners. Sommige gemeenten hebben de schuldhelpverlening (deels) uitbesteed aan bijvoorbeeld een grote buurgemeente, kredietbank of private dienstverlener.

De Wgs verplicht gemeenten om elke vier jaar een beleidsplan vast te stellen.

“De gemeente helpt me pas als ik gestopt ben met mijn onderneming”

ZO ZIT HET

Schuldhelpverlening met behoud van onderneming is mogelijk. De gemeente onderzoekt wel de levensvatbaarheid van de onderneming.

“Met een studielening kom je niet in aanmerking voor een schuldregeling”

ZO ZIT HET

Ook als de studielening de voornaamste inkomstenbron is, kun je in veel gemeenten toch een [schuldregeling](#) krijgen. En als dat echt niet mogelijk blijkt, zijn er meestal andere oplossingen. Vraag de schuldhelpverlener naar de mogelijkheden. Overigens, als het wel lukt om een schuldregeling te treffen, dan wordt de studieschuld tijdelijk bevroren totdat de regeling is afgerond. Daarna moet er weer naar draagkracht worden afgelost aan DUO.

Tip

Check online het beleidsplan van jouw gemeente. Veel gemeenten hebben daarnaast ook ‘beleidsregels schuldhelpverlening’ met daarin specifieke voorwaarden, doelgroepen, procedures en normtijden.

De Wgs schrijft verder voor dat de gemeente binnen vier weken na aanmelding een gesprek voert met de hulpvrager en binnen acht weken² een beschikking afgeeft met daarbij een plan van aanpak. De meeste gemeenten werken daarnaast volgens de [gedragscodes](#) en [convenanten met schuldeisers](#) van branchevereniging [NVVK](#).

Uitgangspunt is dat problematische schulden ‘minnelijk’ geregeld worden. Bij een minnelijke [schuldregeling](#) zet een schuldenaar in de regel al zijn geld boven een vrij te laten

bedrag (VTLB) opzij om gedurende 18 maanden een deel van zijn schulden af te betalen. De resterende schuld wordt kwijtgelaten. De hulpvrager is dan schuldenvrij. Lees meer over [minnelijke schuldhelpverlening](#) (NVVK).

Wettelijke schuldsanering: Wsnp

Als een minnelijke schuldregeling niet mogelijk blijkt, kan worden verwezen naar de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Onder toezicht van een Wsnp-bevindvoerder lost de hulpvrager in meestal 18 maanden zoveel mogelijk af. Daarna heeft deze een ‘schone lei’. Lees meer over [Wsnp](#).

Als zowel een minnelijk als wettelijk traject niet slaagt, behoudt de schuldenaar zijn schulden. Schuldeisers mogen dan weer incasseren, maar moeten wel de [beslagvrije voet](#) respecteren.

2. Sommige gemeenten hebben in een verordening een kortere beschikkingstermijn vastgesteld.

Belangrijke onderdelen van schuldhulpverlening

- Een betalingsregeling wordt getroffen als de schulden niet problematisch zijn. Schulden worden 100% terugbetaald binnen haalbare termijnen.
- Met herfinanciering worden schulden ineens en voor 100% voldaan. Ook dit gebeurt wanneer de schulden niet problematisch zijn.
- Een schuldbetaling wordt getroffen als de schulden wel problematisch zijn. Hierbij zet de schuldenaar in de regel al zijn geld boven een vrij te laten bedrag (VTLB) opzij om gedurende 18 maanden een deel van zijn schulden af te betalen. De resterende schuld wordt kwijtgescholden.
- Bij budgetbeheer worden uitgaven beheerd door een schuldhulpverlener. De schuldhulpverlener reserveert voor bijvoorbeeld de vaste lasten en aflossing van schulden.
- Schuldbewind is beschermingsbewind met schulden of 'verkwisting' als grondslag. Net als bij budgetbeheer worden uitgaven beheerd. De bewindvoerder heeft daarbij meer bevoegdheden dan de schuldhulpverlener. Het wordt opgelegd door de rechter en vaak uitgevoerd door commerciële partijen, maar soms ook door de gemeente.
- Budgetcoaching en financiële begeleiding zijn gericht op het versterken en/of ontwikkelen van de kennis, vaardigheden, competenties en/of gedrag van de hulpvrager.

Bekijk [alle onderdelen](#) ('modules') van schuldhulpverlening op [nvvk.nl](#).

Let op: commerciële partijen mogen aan de hulpvrager geen geld vragen voor schuldhulpverlening.

Tip 1

Wijs hulpvragers op de risico's van commerciële dienstverlening. De meeste adviezen op sociale media zijn misleidend of onbetrouwbaar.

Tip 2

Meld illegale schuldhulp bij [Dienst Financieel-Economische Integriteit](#).

Vroegsignalering

Sinds 2021 verplicht de Wgs verhuurders, zorgverzekeraars en water- en energiebedrijven om betalingsachterstanden te melden bij gemeenten. Gemeenten moeten de betreffende inwoners vervolgens proactief een hulpaanbod doen. Veel gemeenten schakelen sociaal werkers en sociaal raadslieden in om bijvoorbeeld huisbezoeken te doen. Ook de Belastingdienst en Dienst Toeslagen en andere partijen experimenteren in 2026 met vroegsignalering. Lees meer over [vroegsignalering](#).

Kortere aflostermijn

In juli 2023 is in zowel het minnelijke traject (gemeente) als in het wettelijke traject (Wsnj) de aflosterperiode verkort van 36 naar 18 maanden. Heeft de hulpvrager al een paar maanden

afgelost in het minnelijke traject, dan kan de rechter die maanden aftrekken van de looptijd in de Wsnj.

Schuldbetaling zonder afloscapaciteit

Sinds juli 2024 wordt het vrij te laten bedrag (VTLB) op een andere manier berekend. Veel hulpvragers hebben volgens de nieuwe berekening geen afloscapaciteit. Dat heeft tot gevolg dat schuldeisers regelmatig 0% van hun vordering terugkrijgen. Dit wordt daarom ook wel 'hulaanbod' genoemd.

Basisdienstverlening

Gemeenten en het rijk hebben in 2024 bestuurlijke afspraken gemaakt over [Basisdienstverlening Schuldhulpverlening](#) wat moet leiden tot een toegankelijker hulpaanbod dat in iedere gemeente bestaat uit minimaal dezelfde elementen. Gemeenten worden onder meer opgeroepen om methodisch en aan de hand van triage en klantprofielen hun inwoners te begeleiden richting financiële weerbaarheid. Veel gemeenten doen dit met behulp van de [Handreiking Begeleiding](#) (nov. 2025, VNG).

Pauzeknop

Anno 2026 hebben schuldhulpverleners al veel mogelijkheden om incasso's te pauzeren. Er wordt bovendien gewerkt aan een landelijke pauzeknop die straks geldt voor *alle* schuldeisers en die ook kan worden ingedrukt door hulpvragers zelf. Kijk op [pauzeknop.nl](#).

Tip

Volg op [nvvk.nl](#) alle ontwikkelingen en kijk wat het (nieuwe) kabinet voor de schuldenaanpak in petto heeft.

Meer weten over schuldhulpverlening? Kijk op [nvvk.nl](#).